

Jacques de Vroomen
Lezen als Boris...

De geboorte van mijn eerste kind, 'We noemen hem Boris', leek op de geboorte van Doornroosje. Er stapten vele goede feeën over de drempel van de kraamkamer maar ook één boze fee: tante Rina. Na drie jaar - boze feeën werken altijd op termijn - kreeg ik in de gaten wat ze met haar kraambezoek had aangericht. Het bleek bij de dagelijkse liturgie van 'naar bed brengen': uitkleden, pyjamaatje aan, tandjes poetsen, plassen en voorlezen. Het venijn zat uiteraard in de staart: voorlezen. Waarom? Op het boekenplankje van de peuterkamer stond ook het werkje dat tante Rina drie jaar daarvoor had meegebracht: 'Mijnheer de Hond'. Een niemandlalletje over een oude man met een hond die met een korfje in zijn bek dagelijks de krant en een vers broodje ging halen voor zijn baas. In een onbewaakt moment had ik het een keer van de plank gepakt. Het gevolg was rampzalig. Boris was op slag verslaafd. Vanaf dat moment mocht ik niets anders meer voorlezen. Ieder avond opnieuw die zouteloze plaatjes en wauwelende praatjes. Pogingen om iets anders te pakken leverde steevast felle protesten op. In die periode doceerde ik overdag dat de literaire smaak van de clientèle te allen tijde gerespecteerd diende te worden. Ik kon dus moeilijk 's avonds bij mijn eigen vlees en bloed deze wet met voeten treden. Dus bleef het iedere avond 'Mijnheer de Hond'. Ik werd er hoorndol van. In mijn herinnering heeft het minstens een half jaar geduurd.

Een paar weken terug was ik met mijn inmiddels zestienjarige zoon met de auto op weg naar Nijmegen. Even ten zuiden van de stad stelde hij mij voor te stoppen en wat fast food te nuttigen bij een zo juist geopend McDonald's restaurant. Qua karaktervastheid heb ik de afgelopen dertien jaar niet veel vorderingen gemaakt. Ik trapte dus op de rem en we betraden de Amerikaanse versie van luilekkerland. Ik zal het hier niet hebben over het voedsel dat we nuttigden - ik at een cheeseburger - maar over de wanden van het etablissement waartegen boekenkasten waren geplaatst. De glazen deuren daarvan bleken op slot. De kasten hadden alleen een decoratieve functie. De graduate van de McDonald's University die verantwoordelijk was voor de inrichting moet een hoge pet op hebben gehad van de gemiddelde Nijmeegse McDonald's-bezoeker. McDonald's staat voor

'speedy' en 'bij-de-tijd'. Kennelijk houden Karelstadbewoners niet van dit idee. Dus moest er een tegenwicht gecreëerd worden: boekenkasten die diepgang, lange duur en status uitstralen. Dat de boeken in feite niet ter hand genomen konden worden, de kasten waren immers op slot, deed niet ter zake.

Twee uitersten van leescultuur. Wat Boris op driejarige leeftijd etaleerde is het allerhoogste: de volledige verslaving aan de inhoud. Wat McDonald's in het geweer brengt is het andere uiterste: het boek als statussymbool waarbij het feitelijk lezen volstrekt achterwege blijft. Twee uitersten die ook de grenspalen zijn van de dagelijkse literatuurdidactiek.

Laten we niet te hard lachen om die malle jongens van McDonald's. Het dagelijks praten over boeken is doordrenkt van het McDonald's-gif. Terwijl het alleen maar dient te gaan om wat Boris als driejarige niet kon laten. Dus tante Rina was helemaal geen boze fee. Ze bereikte waar je als literatuurdocent iedere dag van dient te dromen.

